

V. 9. PRÁCE S PRÁDLEM (Psp)

CHARAKTERISTIKA VYUČOVACÍHO PŘEDMĚTU

Vyučovací předmět **práce s prádlem** vychází ze vzdělávacího okruhu **odborné činnosti podle profilace školy**, který je součástí vzdělávací oblasti **odborné činnosti**.

Kromě všeobecně vzdělávacích předmětů daných rámcovým učebním plánem, je výuka v Praktické škole jednoleté v Rakovníku zaměřena na ruční práce, a to zejména na **výkon pomocných prací při příjmu, přípravě a praní prádla, žehlení a mandlování**.

Ze zaměření školy vyplývá, že vyučovací předmět **práce s prádlem** je jedním ze stěžejních předmětů, jejichž cílem je přímá příprava na budoucí pracovní uplatnění.

Absolventi Praktické školy jednoleté v Rakovníku se budou moci v rámci svých individuálních možností uplatnit při pomocných pracích v čistírnách, prádelnách, v sociální péči a službách, ve zdravotnictví, případně v chráněných pracovištích. Vzhledem k charakteru a stupni postižení budou absolventi málo samostatní, budou pracovat spíše podle naučených stereotypů nebo podle instrukcí odpovědných osob. Nutný bude dohled nad prováděním všech prací nebo společná práce s asistentem.

OBSAHOVÉ, ČASOVÉ A ORGANIZAČNÍ VYMEZENÍ PŘEDMĚTU

Vzdělávací obsah vyučovacího předmětu **práce s prádlem** je rozdělen do čtyř **tematických okruhů**:

- 1. příprava prádla**
- 2. praní prádla**
- 3. žehlení a mandlování prádla**
- 4. opravy prádla**

Učivo tematického okruhu **příprava prádla** je zaměřeno na třídění prádla podle materiálu, stupně zašpinění a barev.

Při **praní prádla** se žáci učí nejen ručně přepírat drobné prádlo a vyprané prádlo šetrně pověsit na šňůry, ale také bezpečně obsluhovat a správně programovat pračky a sušičky pro domácí i průmyslové použití. Nedílnou součástí učiva je poznávání pracích prostředků, volba vhodných prostředků k praní konkrétního prádla a také správné dávkování pracích prostředků podle návodu k použití

Také při **žehlení a mandlování prádla** musí žáci umět bezpečně a správně používat elektrospotřebiče - žehličku a mandl. Důležité je i správné skládání a ukládání prádla.

Tematický okruh **opravy prádla** zahrnuje praktický nácvik provádění drobných oprav prádla prováděných ručním šitím (zašívání, výměna gumy, přišívání knoflíků, patentů, háčků, zipů), i šitím na speciálně upravené šicím stroji s pomalým chodem.

Podle školního učebního plánu jsou vyučovacímu předmětu **práce s prádlem** věnovány **3 vyučovací hodiny týdně**.

Z kapitoly „Zařazení průřezových témat“ je zřejmé, ve kterém ročníku a jakou formou se ve vyučovací předmětu **práce s prádlem** realizují jednotlivá **průřezová témata** (kapitola III. 5., strana 20 - 44).

Ke každé práci s prádlem je třeba souboru znalostí a dovedností - např. u každého konkrétního třídění, praní i žehlení či mandlování prádla je nutné vycházet z poznání složení textilií, jejich vlastností a možností použití. Charakter textilií (daný složením, vlastnostmi a použitím) dále určuje způsob praní, žehlení i mandlování.

Aby žáci dobře pochopili příčinnou souvislost mezi jednotlivými operacemi při pracích s prádlem, je vhodné je probírat v ucelených blocích.

Škola má velmi dobré podmínky pro výuku **prací s prádlem** – je zde šicí dílna, prádelna, sušárna i místnost pro žehlení a mandlování prádla. Teoretická příprava může probíhat i v kmenové třídě, univerzální učebně s interaktivní tabulí a interaktivním displayem nebo v učebně výpočetní techniky.

▣ VÝCHOVNÉ A VZDĚLÁVACÍ STRATEGIE PŘEDMĚTU

Klíčové kompetence

● **Kompetence k učení**

- učíme žáky poznávat symboly a znaky pro praní, sušení a žehlení prádla
- učíme žáky řídit se pokyny vyjádřenými pomocí znaků a symbolů
- učíme žáky pracovat podle praktické ukázky požadované činnosti, ústních instrukcí vyučujících, obrázkového návodu, procesuálního schématu, písemného návodu, jednoduchého technického návodu
- učíme žáky respektovat časovou posloupnost jednotlivých pracovních úkonů
- žákům zadáváme úkoly prakticky využitelné v jejich každodenním životě
- motivujeme k učení; nároky přizpůsobujeme individuálním možnostem žáků, a tak umožňujeme každému žákovi zažít pocit úspěchu
- při hodnocení používáme převážně prvky pozitivní motivace, ale učíme žáky adekvátně reagovat i na oprávněnou kritiku
- hodnotíme nejen míru splnění požadavků, ale také individuální pokrok žáka v souladu s jeho individuálními možnostmi
- učíme trpělivosti a vytrvalosti, povzbuzujeme

● **Kompetence k řešení problémů**

- učíme žáky předcházet problémům zodpovědným přístupem k práci
- učíme žáky poznat své vlastní problémy, svěřit se s nimi a požádat o radu
- učíme žáky hledat příčiny problémů
- učíme žáky spolupracovat při řešení problémů - vyslechnout názory druhých, klidnými argumenty obhajovat své názory a hledat řešení přijatelné pro všechny členy skupiny
- učíme žáky přijímat důsledky svých rozhodnutí při řešení problémů

● **Kompetence komunikativní**

- rozvíjíme slovní zásobu žáků, vedeme žáky k porozumění a aktivnímu používání odborných termínů
- rozvíjíme nonverbální komunikaci (porozumění odborným symbolům a znakům)
- učíme žáky pravidlům komunikace při skupinové práci, vyslechnout a respektovat názor druhého, obhajovat svůj názor pomocí rozumných argumentů
- vedeme žáky k jasnému a srozumitelnému vyjadřování
- dbáme na kulturní úroveň komunikace, netolerujeme nezdvořilé a vulgární vyjadřování

● **Kompetence sociální a personální**

- učíme žáky navozovat a udržovat přátelské vztahy na základě respektu, tolerance a empatie
- vedeme žáky k toleranci a respektu k ostatním lidem bez ohledu na jejich vzájemné odlišnosti
- vedeme žáky k pochopení nutnosti stanovení pravidel a jejich respektování
- podporujeme vzájemnou pomoc žáků, vytváříme situace, kdy se žáci navzájem potřebují
- učíme žáky vhodnou formou požádat o pomoc, nabídnout a poskytnout pomoc druhým (podle svých možností), prožívat pocit uspokojení z poskytnuté pomoci, ocenit poskytnutou pomoc a neočekávat za ni protislužbu
- vedeme žáky k sebeovládání, vytrvalosti a odpovědnosti
- učíme žáky nést následky svého nevhodného chování

• **Kompetence občanské**

- vedeme žáky k odpovědnosti za své zdraví i zdraví spolužáků
- důsledně vyžadujeme dodržování všech zásad hygieny, bezpečnosti a ochrany zdraví při práci
- vedeme žáky k respektování autorit
- netolerujeme agresivní, hrubé, vulgární a nezdvořilé projevy chování žáků
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí
- seznamujeme žáky s dopadem různých lidských činností na životní prostředí, učíme žáky hledat ekologicky vhodnější řešení

• **Kompetence pracovní**

- rozvíjíme pracovní výdrž a schopnost překonávat překážky
- učíme žáky pracovat podle návodů (včetně využití odborných symbolů a znaků)
- učíme žáky respektovat pokyny s využitím odborné terminologie
- vedeme žáky k odpovědnosti za výsledky své práce
- učíme žáky nést následky nekvalitního plnění pracovních povinností
- vedeme žáky k poznání, že jejich možnosti uplatnění na pracovním trhu i výše mzdy za práci jsou přímo úměrné kvalitě a množství odvedené práce

Odborné kompetence

• **Dodržovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci**

- učíme žáky důsledně respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při praní, sušení, žehlení a mandlování prádla
(zaměřujeme se na bezpečnou obsluhu elektrospotřebičů, výběr vhodných pomůcek pro práci, učíme žáky předcházet nebezpečí úrazu účelnou organizací svého pracoviště ...)
- důsledně vyžadujeme používání doporučených ochranných pracovních pomůcek při práci s prádlem (např. při používání chemických látek)

• **Usilovat o kvalitu své práce, výrobků a služeb**

- vedeme žáky k důslednému dodržování pracovních postupů pro praní, sušení, žehlení a mandlování prádla s využitím vhodných pomůcek
- učíme žáky pracovat podle praktické ukázky požadované činnosti, ústních instrukcí vyučujících, obrázkového návodu, procesuálního schématu, písemného návodu, jednoduchého technického návodu
- učíme žáky respektovat časovou posloupnost jednotlivých pracovních úkonů
- vedeme žáky k odpovědnosti za plnění svých pracovních povinností, vyžadujeme maximální výkon podle individuálních možností žáka daných charakterem a stupněm jeho postižení a aktuálním zdravotním stavem

• **Jednat ekonomicky a v souladu se strategií trvale udržitelného rozvoje**

- učíme žáky hodnotit dopad používání pracích prostředků na kvalitu životního prostředí
- vedeme žáky k aktivní ochraně životního prostředí (třídíme odpad, nabízíme přírodní a ekologicky šetrné prostředky vhodné k péči o domácnost)
- vedeme žáky k pochopení významu, účelu a užitečnosti vykonávané práce
- seznamujeme žáky s finančním a společenským ohodnocením vykonávané práce

Odborné kompetence podle zaměření školy

• **Provádět pomocné práce při příjmu, přípravě a praní prádla a oděvů a jejich žehlení a mandlování**

- učíme žáky rozlišovat materiály, ze kterých jsou zhotoveny různé druhy prádla, a určovat jejich vlastnosti
- učíme žáky třídit prádlo před praním podle materiálů, barev a stupně zašpinění
- seznamujeme žáky s nabídkou prostředků k péči o prádlo
- učíme žáky volit vhodné prostředky pro péči o jednotlivé druhy prádla a správně je dávkovat
- učíme žáky bezpečně obsluhovat elektrospotřebiče používané při péči o prádlo (pračky a sušičky pro průmyslové i domácí využití, žehličku, mandl) podle instrukcí vyučujících

- učíme žáky volit vhodné nastavení pračky, žehličky a mandlu podle druhu prádla
- učíme žáky provádět drobné opravy prádla (zašívání prádla, přišívání knoflíků, patentů a háčků apod.)
- vedeme žáky k pasivnímu i aktivnímu užívání obecně používaných odborných termínů, znaků a symbolů z oblasti péče o prádlo

VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ

1. TŘÍDĚNÍ PRÁDLA

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 1.1. vyjmenovat výchozí suroviny pro výrobu textilií
- 1.2. rozlišovat základní druhy textilií
- 1.3. určit možnosti využití textilií podle jejich vlastností
- 1.4. třídít textilie podle složení, stupně zašpinění a barev

Učivo:

- základní suroviny pro výrobu textilií a jejich vlastnosti
- textilní vlákna přírodní a umělá
- barvení látek, umělá a přírodní barviva
- základní druhy textilií podle složení
- práce s informačními etiketami textilií: vyhledávání informací o složení textilií, zkratky pro použité suroviny
- vlastnosti textilií podle jejich složení, možnosti využití textilií podle jejich vlastností
- třídění prádla

2. PRANÍ PRÁDLA

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 2.1. orientovat se v nabídce pracích prostředků a pomocných pracích prostředků
- 2.2. volit vhodné prací prostředky a správně je dávkovat
- 2.3. volit vhodné postupy při praní prádla podle vlastností textilií
- 2.4. respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při praní prádla

Učivo:

- historický vývoj péče o prádlo
- prací prostředky, pomocné prací prostředky, vlastnosti a možnosti využití pracích prostředků
- práce s návody k použití jednotlivých pracích prostředků, odměřování správné dávky pracího prostředku
- ekologicky šetrné prací prostředky
- orientace v pokynech k praní a sušení textilií, symboly a znaky
- výběr vhodného postupu praní a sušení prádla podle vlastností textilií
- druhy praček a jejich obsluha
- programování automatické pračky a sušičky
- profesionální čištění prádla, čistírny
- základní orientace v návodech k použití elektrospotřebičů potřebných k praní a sušení prádla
- bezpečná obsluha elektrospotřebičů potřebných k praní a sušení prádla
- bezpečnost a ochrana zdraví při práci s chemickými látkami, ochranné pomůcky

3. ŽEHLENÍ A MANDLOVÁNÍ PRÁDLA

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 3.1. volit vhodné postupy při žehlení a mandlování prádla podle vlastností textilií
- 3.2. respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při žehlení a mandlování prádla
- 3.3. správně skládat a ukládat vyžehlené prádlo

Učivo:

- orientace v pokynech k žehlení a mandlování prádla, symboly a znaky; výběr vhodného postupu žehlení a mandlování podle vlastností textilií daných jejich složením
- druhy žehliček a jejich obsluha, pomůcky k žehlení a jejich využití
- skládání a ukládání prádla
- základní orientace v návodech k použití elektrospotřebičů potřebných k žehlení a mandlování prádla
- bezpečná obsluha elektrospotřebičů potřebných k žehlení a mandlování prádla
- bezpečnost a ochrana zdraví při žehlení a mandlování, prevence úrazů

4. OPRAVY PRÁDLA

Výsledky vzdělávání

žák by měl:

- 4.1. správně používat pomůcky pro drobné opravy prádla
- 4.2. dodržovat předem stanovené pracovní postupy při opravách prádla, volit vhodné pomůcky
- 4.3. respektovat zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při opravách prádla (bezpečně obsluhovat šicí stroj)

Učivo:

- pomůcky pro drobné opravy prádla a jejich využití, výběr vhodných pomůcek
- pracovní postupy při opravách prádla
- popis šicího stroje, základní orientace v zjednodušeném návodu k použití
- základní obsluha speciálně upraveného šicího stroje, nácvik šití na speciálně upraveném šicím stroji s pomalým chodem (podle individuálních možností žáků)
- zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při ručním i strojovém šití a jiných opravách prádla